

درآمدی بر

روان‌شناسی خرد

ویراستار

رابرت جی. استرنبرگ

دانشگاه کرنل

جوید گلاک

دانشگاه گلاکن فورت

ترجمه

دکتر پروین کدیور

دکتر محمدجعفر جوادی

فهرست

۶	نمودارها.....
۷	جداول.....
۸	فهرست نویسندگان کتاب و دانشگاه‌های آن‌ها.....
۹	پیشگفتار.....
۱۱	انگیزه نوشتن این کتاب.....
۱۷	بخش ۱: درآمدی بر نظریه و تحقیق در خرد.....
۱۹	فصل ۱: مقدمه: خرد چیست و چرا از اهمیت برخوردار است؟.....
۳۵	فصل ۲: بنیادهای فلسفی در مطالعه خرد.....
۶۵	فصل ۳: برداشت عامه از خرد در سطح جهان.....
۹۱	فصل ۴: نظریه‌های روان‌شناختی خرد.....
۱۱۳	فصل ۵: خرد: موقعیتی، سرشتی یا هردو.....
۱۴۱	فصل ۶: اندازه‌گیری خرد.....
۱۶۵	بخش ۲: بنیادهای خرد در فرد و در جهان.....
۱۶۷	فصل ۷: خرد، خلاقیت و هوش.....
۱۸۲	فصل ۸: خرد، اخلاق اجتماعی و اصول اخلاقی.....
۲۰۷	فصل ۹: خرد، شخصیت و بهزیستی.....
۲۳۷	فصل ۱۰: خرد در هیجانان.....
۲۵۹	بخش ۳: تغییر پذیری خرد.....
۲۶۱	فصل ۱۱: تحول خرد.....
۲۸۷	فصل ۱۲: مداخلات به‌منظور تحول خرد.....
۲۵۹	بخش ۴: خرد در جهان.....
۳۱۱	فصل ۱۳: خرد در حرفه‌های مختلف.....
۳۴۱	فصل ۱۴: خرد و رهبری.....
۳۶۳	فصل ۱۵: خرد و سیاست‌گذاری اجتماعی.....
۳۸۷	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی.....
۳۹۴	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی.....

نمودارها

۳-۱- ارائه بصری مفاهیم عامه از خرد که دربرگیرنده مؤلفه‌های شناختی، بازاندیشی و عاطفی و نیز وجوه فرعی آن‌ها است. به‌علاوه به فرایندها و توانایی‌هایی اشاره دارد که موجب می‌شود خرد به رفتار در دنیای واقعی تبدیل شود.

۵-۱- قضاوت شاه سلیمان که خرد او در داستان‌های تورات به‌عنوان نماد مطرح شده و در آن وی رأی نهایی خود را اعلام می‌کند؛ او به سربازی دستور می‌دهد که کودک زنده‌ای را به دنیای تقسیم کند و مادر واقعی به فرمان سلیمان اعتراض می‌نماید (۲۷-۲۵: 1 Kings 3). نقاشی از پیترو ل رابنز ۱۶۱۷ میلادی در موزه دلف استدلیک درهت پرن سین هاف <http://rkd.nl/explore/images/5235>

۵-۲- خرد به‌عنوان یک نظام چند سطحی. نمودار سمت راست، توزیع خرد را در بین افراد و در درون افراد گروه نشان می‌دهد. در نمودار سمت چپ، خرد در درون دامنه‌ای از بافت‌های اجتماعی- فرهنگی و موقعیتی نشان داده شده است که به‌نوبه خود می‌تواند در خلال زمان، تغییر کند.

۵-۳- عواملی که موجب ارتقاء خرد می‌شوند (اقتباس از ستاس و همکاران ۲۰۱۷). بر مبنای بینش‌های حاصل از پژوهش‌های تجربی که نشان‌دهنده افزایش اثربخشی خرد، هم در آزمایشگاه و هم در زندگی روزمره مردم است.

۵-۴- اثرات آموزش بر تغییر خرد با بررسی بازاندیشی‌های قبل و بعد از مداخله. در مورد چندین ویژگی فردی خرد (مانند تواضع عقلانی، توجه به چشم‌اندازهای متفاوت، جستجو برای مصالحه و راه حل تعارضات) و نیز میانگین نمره خرد (سمت چپ)، خرد شرکت‌کنندگان در موقعیت آموزش به‌عنوان فرد سوم (ولی نه گروه کنترل) در طول یک ماه، رشد کرد. برآوردها نشان‌دهنده میانگین‌ها و دامنه اطمینان ۹۵ درصدی است.

۹-۱- همبستگی‌های موجود بین خرد و پنج عامل بزرگ شخصیت.

۱۱-۱- چهار رابطه محتمل بین سن و خرد.

۱۱-۲- رابطه‌های واقعی بین سن و دو سنج خرد: مدل خرد برلین (سنین ۱۳ تا ۲۰ بر اساس یافته پاسوپاتی و همکاران، ۲۰۰۱، صفحه ۳۵۷؛ سنین ۲۰ تا ۹۰ بر اساس یافته استاد ینگر، ۱۹۹۹، صفحه ۶۵۲)؛ و مقیاس خود-سنجی خرد (بر اساس یافته ویستر و همکاران، ۲۰۱۴، صفحه ۲۱۳).

۱۲-۱- آموزش خرد: مدل جامع. اقتباس از: شش پیوند کل‌نگر در آموزش (میلر، ۲۰۰۷).

جداول

- ۱-۱- انواع خرد
- ۲-۱- انواع بی خردی
- ۳-۱- انواع جهالت
- ۴-۱- چارچوب نظری 6P در درک خرد
- ۵-۱- چشم‌اندازهایی درباره‌ی ماهیت خرد و مضامین آنها
- ۶-۱- سه ابزار خود-سنجی کاملاً شناخته‌شده در خرد
- ۷-۱- مؤلفه‌های خرد عملی

فهرست نویسندگان کتاب و دانشگاه‌های آن‌ها

- ۱- دان آمبروس دانشگاه رایدر
- ۲- مونیکا اردلت دانشگاه فلوریدا
- ۳- سوزان بلاک دانشگاه فلوریدا
- ۴- دوان چُی دانشگاه ایالتی فلوریدا
- ۵- مایکل فراری دانشگاه تورنتو
- ۶- جودت گلاک دانشگاه گلاگن فورت
- ۷- ایگور گراسمن دانشگاه واترلو
- ۸- ساره کرمی دانشگاه ایالتی می‌سی‌سی‌پی
- ۹- جیمز سی. کافمن دانشگاه کانتی کات
- ۱۰- جونسانگ کیم دانشگاه تورنتو
- ۱۱- یوتی کانزمن دانشگاه لایپزیک
- ۱۲- سارا لینچ دانشگاه بوستون
- ۱۳- برنارد مک کنا دانشگاه کوئینزلند
- ۱۴- استفانی موریس دانشگاه تورنتو
- ۱۵- استیون پریدگن دانشگاه کنکورد
- ۱۶- دیوید رانی دانشگاه مک کوآری
- ۱۷- باری شوارتس دانشگاه کالیفرنیا برکلی
- ۱۸- کنت ای. شارپ کالج سوارت مور و کالج دارت ماوت
- ۱۹- رابرت. جی استرنبرگ دانشگاه کُرنل
- ۲۰- جیسون دی. سوارت وود کالج سنت پال
- ۲۱- نیک إم. وست استرات دانشگاه ایلینوی در شیکاگو

بخش ۱
درآمدی بر نظریه و تحقیق در خرد

فصل ۱

مقدمه

خرد چیست و چرا از اهمیت برخوردار است؟

رابرت استرنبرگ و جودیت گلاک

داستان‌های زیادی در شاهکارهای ادبی از جمله درپیشینه مذهبی دربارهٔ افرادی وجود دارد که رفتارشان با توجه به هر معیار، خردمندانه به نظر می‌رسد. برای مثال در کتاب عهد عتیق، گفته شده است که شاه سلیمان توانست با ارائهٔ پیشنهاد تقسیم کودک به دو نیمه و دادن هر نیمه به یکی از دو مادر، مادر واقعی را تشخیص دهد. او باور داشت، مادری که این پیشنهاد را رد کند حتماً مادر واقعی کودک است. همین‌طور در کتاب عهد جدید آمده است که حضرت مسیح از فرد خیری نام می‌برد که به یک یهودی دزد زده و کتک خورده کمک می‌کند درحالی‌که در آن ایام یهودی‌ها و مسیحی‌ها با یکدیگر دشمنی داشتند و از بودا نقل می‌شود که گفته است بهترین زینت انسان، انسانیت او و بزرگ‌ترین ثروت وی خرد اوست. خردی که توسط شاه سلیمان و در نحوهٔ برخورد وی با دو مادر نشان داده شد، اظهارات حضرت مسیح دربارهٔ فرد خیر و نیز گفته‌های بودا در تأیید اهمیت خرد، موضوعی است که در این فصل و در این کتاب مورد بحث قرار خواهد گرفت.

داستان‌های خرد به گذشتهٔ تیره‌وتار بشر محدود نمی‌شود. در دنیای متجدد نیز نلسون ماندلا به‌عنوان یک انقلابی‌خشن، خود را به بزرگ‌ترین و خردمندترین رهبری که جهان تا به آن روز به خود دیده بود، تغییر داد و صلح را برای کشورش آفریقای جنوبی به ارمغان آورد؛ کشوری که به دلیل اختلافات و خشونت، پاره‌پاره شده بود. مارتین لوتر کینگ جونی‌یر از آمریکا نیز با سرپیچی از فشارهای شدید اجتماعی و تحمل زندان به یکی از بزرگ‌ترین رهبران حامی حقوق مدنی و برابری برای همه تبدیل شد. در سال‌های اخیر ملاله یوسف زی از پاکستان نیز برای دفاع از حقوق زنان در این کشور مبارزه کرد و به دلیل این حمایت به صورتش شلیک کردند. او حتی بعد از این تیراندازی نیز به مبارزه خود برای حقوق بشر ادامه داد و الکساندر ناوالی که برای حقوق بشر در روسیه مبارزه می‌کرد به احتمال زیاد به وسیلهٔ دولت روسیه مسموم شد و تا حد مرگ پیش رفت. او بعد از اینکه به‌طور معجزه‌آسایی بهبود یافت دوباره به روسیه بازگشت تا برای حقوق بشر به مبارزه برخیزد و به‌همین دلیل هم به زندان افتاد. خرد و شجاعتی که با آن همراه است فقط به گذشته تعلق ندارد. این

داستان‌ها به زمان حال نیز مربوط‌اند.

اگر یک چیز باید به‌اندازه کافی در دوران مدرن روشن شود، اهمیت و ماهیت اجتناب‌ناپذیر خرد در سراسر جهان است (استرنبرگ، ۲۰۱۹a). ما گاهی دنیای امروز را «جامعه اطلاعاتی» می‌نامیم تا آن را از جوامع صنعتی قبلی که در آن نقش صنعت در اولویت بود و جوامع ماقبل صنعتی که هنوز صنعت و وسایل تولید را قبضه نکرده بود، متمایز نماییم. جامعه اطلاعاتی جایی است که اطلاعات - که همه آن را می‌دانیم و بر چگونگی به‌کارگیری آن نیز اشراف داریم - جامعه و توسعه آن را هدایت می‌کند. اهمیت اطلاعات در دنیای امروز از اهمیتی که برای تعلیم و تربیت قائل هستیم، آشکار می‌شود - چنان‌که تحصیلات دانشگاهی نیز گواهی است بر میزان موفقیت و میزان فرهیختگی فرد. در این فصل و در بسیاری از فصل‌های بعدی کتاب، نیاز به تغییر را مورد تأکید قرار می‌دهیم - یعنی آنچه امروز برای جهان اهمیت دارد، اطلاعات نیست، بلکه چگونگی استفاده از آن اطلاعات است و آنچه به‌خصوص اهمیت دارد، هر نوع استفاده از این اطلاعات نیست، بلکه استفاده خردمندانه از آن است.

خرد چیست؟

خرد به‌طور دقیق به چه معناست؟ در این کتاب با تعاریف متعددی از خرد روبرو خواهید شد. ما به دنبال ارائه تعریف دقیقی از خرد نیستیم، زیرا در این مورد هنوز اتفاق‌نظری وجود ندارد. درعین حال آنچه اکثر محققان و متخصصان در مورد خرد با آن توافق دارند، ویژگی‌های فرد خردورز است (به گراسمن و دیگران، ۲۰۱۹؛ جست و دیگران، ۲۰۱۰؛ استرنبرگ و گلاک، ۲۰۱۹ و استرنبرگ و دیگران، ۲۰۱۹ مراجعه کنید). در این قسمت نخست، بعضی از نکات کلی در مورد هست و نیست خرد مورد بحث قرار می‌گیرد و هدف از این کار این است که نشان دهیم چرا دنیای امروز به‌شدت به خرد نیازمند است.

افراد خردمند در جست‌وجوی منافع مشترک هستند

وجه مشترک افراد خردمند این است که فقط بر منافع فردی یا منافع کسانی که به‌نوعی به آن‌ها شبیه هستند، تمرکز نمی‌کنند - یعنی نگاه «قبیله‌ای» ندارند. آن‌ها معمولاً در قضاوت‌ها و تصمیم‌گیری‌ها فراتر از منافع خود و افرادی که به‌نوعی شبیه آن‌ها هستند - فامیل، دوست، همکاران یا افراد دارای ملیت یکسان، قومیت یکسان یا تعلقات گروهی دیگر - می‌اندیشند.

در نظر گرفتن منافع شخصی و منافع سایر افراد شبیه ما در تصمیم‌گیری‌ها بسیار ساده است به‌خصوص در زمانه‌ای که ظاهراً خود-شیفتگی و خود-بینی در حال افزایش است. در جوامع فردگرا

موفقیت، اغلب به نتایج کار افراد مربوط است، بدون در نظر گرفتن اینکه چگونه آن نتایج می‌تواند بر دیگران نیز تأثیر بگذارد. در نتیجه انسان‌ها در مقایسه با گذشته با هماهنگی کمتری با یکدیگر کار می‌کنند.

در ایالات متحده آمریکا در سومین دهه قرن بیست و یکم دو حزب عمده دمکرات و جمهوری خواه در کار کردن و همکاری با یکدیگر در جهت رسیدن به **منافع مشترک**، ناموفق بوده‌اند. در بسیاری از کشورهای دیگر نیز این دوقطبی شدن سیاسی در حال شکل‌گیری است. برای مثال در حالی که همه کشورهای مقررات دقیقی برای دریافت واکسن کووید-۱۹ بر اساس اولویت و تقدم افراد دریافت‌کننده تنظیم شده بود، این مقررات مانع آن نشد که بعضی از افراد به نحوی بی‌رحمانه درصد جلو افتادن از آن‌هایی نباشند که در اولویت بالا قرار دارند. در بعضی از موارد، تخطی از مقررات وضع شده مضحک به نظر می‌رسد، چنانکه در موردی یک زوج میلیاردر آمریکایی به کانادا پرواز کردند تا خودشان را به منطقه دورافتاده «یوکان» برسانند و وانمود کنند که از جمله کارگران یک مثل محلی هستند تا واجد دریافت واکسن تلقی شوند و خواسته آن‌ها نیز عملی شد (فرزان، ۲۰۲۱).

چرا منافع مشترک تا این حد مهم است؟ در دنیایی که ارتباطات کمتر بود این منافع مشترک احتمالاً اهمیت کمتری داشت. اهمیت منافع مشترک در حد اجتماعات محلی و سپس در سطح دولت‌های محلی یا ایالت‌ها و شاید کشورهایهایی مطرح بود که امکان جنگ با آن‌ها وجود داشت. ولی امروزه کل جهان در ارتباطی تنگاتنگ است؛ یعنی آنچه مردم در یک کشور انجام می‌دهند به نوعی بر کشورهای دیگر دنیا نیز تأثیر می‌گذارد؛ و اگر در این مورد تردیدی وجود داشته باشد، هیچ چیز بهتر از کووید-۱۹ قادر به نشان دادن این ارتباط تنگاتنگ نیست. اگرچه خاستگاه ویروس نوظهور کووید-۱۹ ناشناخته مانده است ولی به نظر می‌رسد احتمالاً در یک بازار فروش حیوانات و یا در نزدیکی آن و احتمالاً در ووهان چین و یا در نزدیکی آن پدیدار شد (مراکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها، ۲۰۲۰). جهان خیلی زود دریافت که چگونه حادثه‌ای در یک نقطه دورافتاده در چین - یا هر جای دیگر - می‌تواند به مسئله‌ای جهانی تبدیل شده به قیمت جان میلیون‌ها نفر تمام شود و تعداد خیلی بیشتری را نیز بیمار کند.

تقریباً مشخص شده است که مقامات محلی دولت چین در شروع وجود و نیز آثار مخرب این بیماری را از مقامات ملی پنهان کردند (وانگ و همکاران، ۲۰۲۰). حتی بعداً نیز خیلی از کشورها شدت شیوع این بیماری را تشخیص ندادند. امروزه، همه این وقایع به تاریخ پیوسته است. رویدادی که زمانی، مسئله‌ای کاملاً محلی و در نقطه‌ای از جهان روی داد، موجب فاجعه وحشتناکی در سطح جهان شد.

در سال‌های اخیر، جوامع در مقایسه با گذشته، بیشتر از هم جدا شده‌اند. رقابت در مورد دستیابی به واکسن کووید-۱۹ به جای همکاری با یکدیگر، تنها یک مثال است. ولی موارد بسیار دیگری نیز

وجود دارند. مثال روشن دیگر، حمله بی‌سابقه به ساختمان کنگره آمریکا در ششم ژانویه ۲۰۲۱ بود. به نظرمی رسید که بسیاری از مهاجمان فکر می‌کردند که حمله آن‌ها به ساختمان کنگره جنبه میهن‌پرستانه دارد؛ آن‌ها بخشی از ساختمان را تخریب کردند و موجب مرگ پنج نفر شدند. بعضی از آن‌ها تصمیم داشتند گروگان‌گیری کنند و یا به اقدامات بدتری دست بزنند (بیسکر^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). بسیاری از این افراد تحصیل کرده نیز بودند؛ بنابراین باید پرسید که مشکل اصلی چه بود و چگونه رویدادهای از این نوع می‌تواند در قرن بیست و یکم اتفاق بیفتد؟

چرا هوش کافی نیست

هوش - به معنی توانایی یادگیری، استدلال و سازگاری با محیط - معمولاً به صورت چندبخشی در نظر گرفته می‌شود. الگوهای جدید هوش، این سازه را به چندین عامل تقسیم کرده و زیرمجموعه‌ها را به صورت سلسله‌مراتبی تنظیم کرده‌اند (کرول، ۱۹۹۳؛ مک‌گرو، ۲۰۰۵). بسیاری از مدل‌هایی که معمولاً به کار گرفته شده است از کار کتل (۱۹۷۱) الهام گرفته‌اند؛ او بین دو نوع از هوش متبلور و سیال تفکیک قائل شده است.

هوش متبلور

هوش متبلور، در اصل، اطلاعات - محور است، یعنی شامل همه اطلاعاتی است که فرد می‌داند. وقتی از «جامعه اطلاعاتی» صحبت می‌کنیم، ایجاد و توسعه هوش متبلور را مطرح می‌نماییم. هوش متبلور و اطلاعاتی که آن را نمایندگی می‌کند به وضوح - ولی تا حدودی - برای خرد موردنیاز است. کسی نمی‌تواند با داشتن اطلاعاتی محدود در زمینه‌ای از دانش یا درباره جهان، توصیه‌هایی در آن زمینه یا جهان داشته باشد. یکی از مزایای برجسته اینترنت این است که دسترسی مردم جهان به اطلاعات را بیشتر کرده است. متأسفانه، این دسترسی همچنین به معنی دستیابی به اطلاعات نادرست - به اصطلاح «واقعیات جایگزین» - نیز هست و گاهی تشخیص اطلاعات درست از نادرستی که بسیار متداول هم شده است، دشوار است. به علاوه، شاید مفهوم جامعه اطلاعاتی نیز آن‌طور که در ابتدا به نظر می‌رسید، ایده چندان خوبی نباشد.

نخست اینکه داشتن اطلاعات، کاربرد خردمندانه آن را تضمین نمی‌کند. بسیاری از اعضاء کنگره آمریکا که با عصبانیت با یکدیگر جروبحث می‌کنند، دارای مدارکی از دانشگاه‌ها و کالج‌های سرشناس هستند - و در بعضی از موارد دارای درجاتی مانند کارشناسی ارشد و دکترا هستند. ولی اطلاعات کاملاً پیشرفته آن‌ها باعث نمی‌شود که بتوانند با یکدیگر همکاری مؤثری داشته باشند. همین‌طور به